

Kirsten Skovs translokationstale

Taler

Kirsten Skov
Rektor på Marselisborg
Gymnasium

Dato

28. juni 2024

Sted

Marselisborg Gymnasium

Kære studenter

Det er så skønt at stå her på scenen og se ud over jer, der på trods af lidt træthed efter en lang eksamensperiode – og en hård tur med efterfølgende fest i går – er så glade og forventningsfulde. Og derfor vil jeg gerne give jer et par ord med på vejen væk fra Marselisborg og ud i livet.

Da jeg i sidste uge satte mig for at skrive denne tale til jer, ville det have været fristende at ty til lidt hjælp fra Chat GPT for at se, hvad maskinen kunne foreslå af gode temaer og budskaber til jer. Men jeg havde ambitioner om at sige noget mere personligt til jer, noget der kommer specifikt fra mig til jer, og som reflekterer vores tre til fire år sammen her på Mars, og som giver et billede af, hvem jeg er, og hvem I er. Så jeg tænkte, at jeg nok måtte til tasterne selv og i gang.

Men her er det jo så – når jeg tænker mig om - at jeg godt ved, at ChatGPT, Copilot og hvad de forskellige platforme med sprogmodeller hedder, jo nok sagtens kunne skrive en meget personlig tale til jer. Mine digitale spor fra alle mine Apps gør jo, at internettet nok sandsynligvis kender mig meget bedre, end jeg selv gør, og en kunstig intelligens ville nok kunne skrive en mere personlig og relevant tale til jer, end jeg selv kan. Min samlede digitale profil ved så meget om mig, om mit segment, om min holdninger og om den ghetto, jeg bor i.: At jeg køber vandrerferier med Ruby Rejser, at jeg går hjemmefra kl. 7 hver morgen, når jeg skal gå, og kl. 7.15, når jeg skal cykle. Føtex plus appen ved, hvad jeg spiser til morgenmad, hvor tit jeg har gæster, min elbil app afslører, hvor jeg kører hen i weekenden, og Saxo ved, hvilke bøger jeg lytter til og også hvilke bøger jeg køber og – måske – læser, og Spotify at jeg hører alt for lidt musik, men lytter meget til Langsomme samtaler. Salling og Magasin-medlemskaberne

kan tegne et billede af min tøjstil, og min profil på Århus Teater ved, at jeg ser næsten alle forestillinger i teatret. Tophåndbold-app'en ved at jeg er fan af Ålborg Håndbold og HC Aarhus. Min løbe-app ved, at det der med at løbe, det går slet ikke. Og mit medlemskab af Beboerforeningen i Øgaderne siger alt om min ghetto. Ovenikøbet ved Google også fra mit Google Drev, hvordan jeg plejer at strukturere mine studentertaler, kender mit billedsprog og kan afsløre mine holdninger til uddannelsespolitik, skoledrift og pædagogik og didaktik fra alle mine "private" notater.

Så selvom jeg har valgt sociale medier fra i mit liv, er det naivt at tro, at algoritmerne ikke har styr på mig og vil kunne transformere mine data til en rigtig god tale til jer.

For internettet kender også jer – i hvert fald statistisk set - fra mine data. På mit drev ligger elevtrivselsundersøgelsen, der viser, at I på trods af al medieturbulensens omkring unges trivsel, faktisk har det rigtigt godt. Der ligger Ungeprofilundersøgelsen, der viser, at I tager alt for mange nikotinprodukter og nok også gamer lidt for meget, men til gengæld er holdt op med at ryge. Der ligger karakterstatistik, der viser, at I er rigtigt dygtige, og der ligger links til Youtube med jeres morgensamlingsvideoer, jeres UA-videoer og sidste skoledagsvideoer, der siger meget om jeres uendelige kreativitet. Og der ligger nok også et foto at jeres hierarkiliste fra kantinen.

Men jeg må indrømme, at jeg ikke helt selv er der endnu, at jeg kan overlade til en sprogmodel at skrive min tale til jer i dag. Jeg bilder mig ind, at jeg stadig har budskaber og gode råd til jer, der nu for alvor forlader den trods alt beskyttede tilværelse på Mars og skal ud i verden og finde jeres egen vej, vælge hvordan netop jeres liv skal forme sig. Men jeg ved også, at om et år til dimissionen 2025 er der nok sket så stor en udvikling med kunstig intelligens, at selv et gammelt humanistisk skolemenneske som jeg kommer til at overgive mig.

For vores samfund udvikles så helt urimeligt hurtigt i disse år. Og det skal være temaet for min tale til jer: Fart, hastighed, tempo - det er det, tror jeg, der kommer til at forme jeres liv de nærmeste år. Og det er det, jeg håber, I selv vil tage stilling til og vælge at håndtere på lige præcis jeres måde.

Det er ikke nyt, at vi synes verden udvikler sig hurtigt, og at udviklingen både er fascinerende og måske også lidt skræmmende. I 1918 udgav Emil Bønnelycke,

som I måske er stødt på i dansktimerne, en meget berømt digtsamling, der hedder Asfaltens Sange. I digtene hylder han sin samtid, dens fart og tempo, dens mangfoldighed og dens uforudsigelighed. Han siger ”Jeg elsker dig, du gaadefulde tid, der er rig på aldrig før anede omskiftelser, rig på Kaos, på forvirringens skønhed, hastighedens pragt, rig på halsløse fremskridt, rig på Rædsel, på en svulmende morderisk Ouverture”. Og han fortsætter: *”Jeg elsker din tekniske Grænseløshed, Jeg elsker Maskinernes endnu ukortlagte Land, Propellernes tidsalder, hvor Menneskeheden for første Gang i Historien løfter sig fra Jorden, hvem ved, for engang helt at forlade den ... erobre en anden Klode ... og gøre den til sin... Jeg elsker alt det, som sker og som skal ske”*.

Bønnelycke skrev for 100 år siden, men hans karakteristik af samfundet og tidsånden kunne meget vel passe på vores egen tid. Bønnelyckes tid er som vores egen præget af kaos, af forvirring, af uoverskuelige fremskridt og nye opfindelser, af nye maskiner, hvis rækkevidde vi ikke kender. Og hans tid var lige som nu præget af krig i Europa. Men Bønnelycke var begejstret. Han elskede, at alt ikke var som i går, han elskede forandringer, han elskede forvirring, uro og virvar, fordi der ud af asken opstår nye ideer. Han hadede den determinisme, som lå i tidsånden, han hadede tanken om, at meget var forudbestemt både økonomisk, socialt og biologisk. Og så så han også en æstetisk skønhed i alle de nye opfindelser, i alt der var anderledes end hans samtid var vant til.

Romantikken lærte os 100 år før Bønneløkke, at det var i naturen, langt væk fra civilisationen i byerne, at vi kunne hæve os op over hverdagslivets krav og finde ophøjelse og æstetisk nydelse. Men for Bønneløkke var det ikke længere naturen, der gav os ro, kontemplation og nydelse - det var i høj grad i den moderne verdens nye opfindelser. Bønneløkke fandt skønhed i farten, tempoet, i maskinerne. En af Bønneløkkes helte, den italienske teoretiker Filippo Marinetti siger i sit Futuristiske Manifest: *”Vi erklærer, at verdens herlighed er blevet beriget med en ny skønhed: Fartens skønhed. Et væddeløbsautomobil med sin motorhjelme, prydet med rør, der ligner slanger, med sit eksplosive åndedræt, et brølende automobil, der kører under maskingeværets kugler, er skønnere end Nike fra Samothrake”*

Nike fra Samothrake er en skulptur fra antikkens Grækenland, der anses som et af de største kunstværker i antikken. Men Marinetti og Bønneløkke forkaster dette kunstsyn, som vi har fået overleveret fra antikken og hylder i stedet den

moderne teknik, moderne design, brugskunst, her i form af et væddeløbsautomobil. Skønheden ligger i alt det moderne.

Og hvorfor så hele denne gamle fortælling om Bønneløkke og hans fremtidsoptimisme, hans ukritiske begejstring og måske lidt naive tro på det gode i al udvikling? Jo, Bønneløkke skrev sine digte i slutningen af 1. verdenskrig, på baggrund af en gigantisk menneskelig katastrofe i skyttegravene, med en hel generation af unge mænd, der vendte tilbage fra krigen med granatchok, den tids betegnelse for krigstraumer. Og alligevel insisterede han og hans venner på at aftvinge verden en positivisme og optimisme, en tro på verden, en tro på fremtiden, en tro på mennesket og på en tro på sig selv.

Der er mange paralleller mellem stemningen i slutningen af 1 verdenskrig og den verden, I kommer ud i nu. Danmark og Europa er præget af en generel krisestemning på mange niveauer: Der er krig i Europa – og det havde vi faktisk for få år siden ikke troet ville ske igen. Vi kan ikke længere være sikre på, at vores demokrati i Europa overlever, fordi autokratiske bevægelser godt hjulpet af fake news vinder frem. Der er en meget truende klimakrise med naturkatastrofer og klimaflygtninge som resultat, der er kunstig intelligens og vi kan ikke helt overskue, hvordan den kommer til at ændre vores verden. Der er sociale medier. De hjælper os med at holde kontakt til vores venner og bekendte og kommunikere, men vi har også erkendt at de blot er designet til at gøre os afhængige af deres indhold. Og så har vi næsten glemt, at I, da I startede i gymnasiet i 2021, startede på en skole, er var lukket ned på grund af en verdensomspændende epidemi.

Jeg vil ikke negligere, at I bliver en generation, som kommer til at skulle løse rigtigt mange samfundsproblemer, som min generation har været med til at skabe - og det siger jeg et meget stort undskyld for! Og jeg håber, at I vil gå ind i det der, hvor I nu kommer til at befinde jer, og bruge de våben, så I nu kommer til at være i besiddelse af I jeres fremtidige jobs og foreningsliv og jeres private indsatser.

MEN jeg håber også rigtigt meget for jer, at I vil tage ved lære af Bønneløkke. Jeg håber, at I vil kunne tro på, at der også er masser af muligheder i fremskridtet, i den teknologiske udvikling og i de politiske systemer, vi trods alt kæmper for at få til at fungere. Kunstig intelligens kan hjælpe os med så meget: Siri kan forstå, hvad vi siger, vores biler kan køre selv, computere kan diagnosticere os på

hospitalet, redigeringsprogrammer til fotos, musik, design gør det let for os at udfolde os kreativt, ansigtsgenkendelse gør vores logins meget lettere. Sociale Medier kan hjælpe jer med at holde kontakt til hinanden, når I nu spredes for alle vinde. Klimakrisen kan tvinge os til innovationer, vi skulle have kastet os ud i for mange år siden. Og efter valget til EU-parlamentet er de etablerede politikere i hele Europa i fuld gang med at analysere, hvorfor så mange mennesker tiltrækkes af den autoritære højrefløj. SÅ der er masser af håb for verden, især med en generation som jeres ved roret.

Og I har heldigvis fået masser af forudsætninger med fra jeres år på Mars. Vores dygtige lærere på Mars er meget enige om at have et særligt fokus på ikke bare at uddanne jer til at kunne tage en videregående uddannelse, men især uddanne jer til at skabe gode liv for jer selv. I har lært om kunst og litteratur, I har lært om mange forskellige muligheder for at få bevægelse ind i jeres liv, I har lært at tale fremmede sprog og lært om fremmede, spændende kulturer og interessante religioner, I har lært om verdensrummet, om solsystemer, om livet i søerne i Marselisborgskovene og om at brygge øl. Og så har I i alle fag lært at være kritiske over for alt det, I læser og hører og ser, så I kan afkode, hvad der til gavn for jer, og hvad der er designet til at snyde jer. Så jeg ser jer for mig om nogle år, i gang med spændende uddannelser, men også i teatret, på klatrevæggene, i shelters i skovene, med snorkel og våddragt i Århusbugten, som frivillige i madkøkkener eller ungdomsklubber, på Pilgrimsrute til templer på Shikoku i Japan - eller hvad jeres fantasi nu byder jer.

Så kære studenter. Sørg for - ligesom Bønneløkke - at insistere på at få øje på det positive i vores spændende liv, gør det med engagement og begejstring, gør det sammen med hinanden, og gør det i lige præcis det tempo, med den fart, som passer lige præcis jer. Og gør det med de mange fejl og fiaskoer, som nødvendigvis følger med, når man sætter sig selv på spil og kaster sig ud i noget nyt, for det er jo af fejlene, at vi alle lærer noget og udvikler os. Det kan kun blive spændende.

Tak for at vi måtte låne jer og nyde jeres selskab i nogle spændende år. Og så afsted med jer!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kirsten-skovs-translokationstale>